

відмови в письмовій формі і роз'яснити порядок її оскарження. Про відмову у вчиненні нотаріальної дії нотаріус протягом трьох робочих днів виносить відповідну постанову”.

Таким чином, законодавець передбачив випадок звернення до суду за захистом своїх прав у випадку неправомірної відмови у вчиненні нотаріальної дії, акту. Та як було зазначено, законодавство України не містить переліку підстав звернення, проте визначає можливість оскарження, зумовленого специфічними сторонами спору. Але в будь-якому випадку роль нотаріуса носитиме принцип невинуватості, що даватиме йому переваги.

**Панкратова К.О.**

студентка 3 курсу  
юридичного факультету  
Запорізького національного  
університету  
Науковий керівник: к.ю.н.,  
ст.викладач  
Бровченко Н.В.

## **КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

На сучасному етапі розвитку суспільства є потреба перегляду, права на інформацію в контексті конституційного права, яке особа набуває не в результаті дарування його державою чи суспільством, а яке є її природним правом. Право на інформацію є запорукою вільного отримання інформації, її індивідуальної обробки та передавання.

Окремі аспекти права на інформацію досліджували такі відомі автори, як А.Б. Венгеров, В.Д. Гавловський, О.А. Гаврилов, В.А. Копилов, Т.А. Костецька, Т.М.Слінько, С.В.Шевчук, В.Ф. Погорілко, П.М. Рабінович, А.О. Селіванов, О.Ф. Скакун, М.І. Ставнійчук, Ю.С. Шемшученко, П.Б.Стецюк та інші.

Забезпечення захисту прав і свобод людини в інформаційній сфері є однією з найважливіших цілей інформаційної безпеки, адже права і свободи людини у сфері інформації є ключовими інститутами громадянського суспільства, правової, демократичної держави, надбанням і цінністю європейської спільноти.

На думку В.М. Желіховського, у літературі висловлюються погляди, в яких право громадян на інформацію – лише складова частина свободи слова та преси, або, навпаки, свобода інформації – умовне позначення цілої групи свобод і прав: свободи слова або свободи вираження думок; свободи преси та інших ЗМІ; права на одержання інформації, що має суспільне значення; свободи поширення інформації.

Взагалі, вперше поняття «право на інформацію» було визначено у ст.5 Закону України «Про інформацію», а саме: «Кожен має право на інформацію,

що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів».

Причому, ст.1 цього Закону визначає інформацію як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді».

З прийняттям Конституції України в 1996 році, право людини на інформацію – самостійне конституційне право, яке дозволяє людині вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію будь-яким способом, що гарантується ч.2 ст.34 Конституції України.

На законодавчому рівні також закріплюються гарантії права на інформацію. Таким чином, право на інформацію забезпечується:

1. створенням механізму реалізації права на інформацію;
2. створенням можливостей для вільного доступу до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів;
3. обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення;
4. обов'язком суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації;
5. здійсненням державного і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;
6. встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

Здійснення цього права може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (ч.3 ст.34 Конституції України).

Структура конституційного права на інформацію, що закріплена в Законі України "Про інформацію", визначається такими складовими як:

- збирання інформації;
- зберігання інформації;
- використання інформації;
- поширення інформації.

Поняття «збирання інформації», яке міститься у тексті Конституції, законодавчо не визначено, оскільки Закон України "Про інформацію" дає дефініції тільки таким поняттям як «одержання» – набуття, придбання, накопичення інформації будь-якою особою відповідно до законодавства; «зберігання» – забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв; «використання» – задоволення інформаційних потреб будь-яких осіб

та «поширення» – розповсюдження, обнародування, реалізацію інформації у встановленому законом порядку.

Як зазначають дослідники даної проблематики, конституційне закріплення права на інформацію ще не робить зрозумілим механізм його реалізації. Це стосується, наприклад, надання відповідної інформації державними органами і органами місцевого самоврядування за запитами громадян. Крім розробки чіткого та прозорого механізму здійснення права на доступ до різного роду інформації, її отримання, поширення, використання тощо, необхідно також внести зміни до чинного законодавства у зв'язку з дуже бурхливим розвитком сучасних інформаційних технологій та мереж, зокрема Інтернет, зробити ревізію застарілих законодавчих визначень і понять, приділити серйозну увагу узгодженню національного законодавства з міжнародними нормами і стандартами в інформаційній галузі.

Таким чином, право на інформацію є одним з основних природних прав людини, своєрідним правовим феноменом, що почав виявлятися надзвичайно давно, і тільки сьогодні набув нового звучання в парадигмі сучасного права.

**Иванцова Ю.Г.**

аспірант

УО «Гродненский государственный университет им. Янки Купалы»

## **СОСТАВ ИНФОРМАЦИОННОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ**

Информационные отношения в Республике Беларусь регулируются фундаментальными отраслями права: материальными – конституционным, гражданским, административным, уголовным правом; процессуальными – административно-процессуальным, гражданско-процессуальным, уголовно-процессуальным правом.

Помимо традиционных отраслей права, информационные отношения регулируются также банковским, земельным, таможенным, воздушным, экологическим, транспортным и другими отраслями законодательства.

Также, разнородные информационные отношения нашли свое закрепление в следующих комплексных нормативных актах:

– Указ Президента Республики Беларусь от 16.04.2013 № 196 «О некоторых мерах по совершенствованию защиты информации»;

– Закон Республики Беларусь от 05.01.2013 № 16-3 «О коммерческой тайне»;

– Закон Республики Беларусь от 29.12.2012 № 8-3 «Аб выдавецкай справе ў Рэспубліцы Беларусь»;

– Указ Президента Республики Беларусь от 09.04.2012 № 160 «Об адресной системе»;

– Закон Республики Беларусь от 25 ноября 2011 г. № 323-3 «Об архивном деле и делопроизводстве»;